श्रीः
श्रीमते रामानुजाय नमः
श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः
श्रीसीतालक्ष्मणभरतशत्रुघ्नहनुमत्समेत श्रीरामचन्द्र परब्रह्मणे नमः

श्रीमद्रामायणे वाल्मीकीये आदिकाव्ये उत्तरकाण्डे

॥ सप्तविंशः सर्गः ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

श्री रङ्गरामानुज महादेशिकन्

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

श्रीः

श्रीमते रामानुजाय नमः

श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

श्रीसीतालक्ष्मणभरतशत्रुघ्नहनुमत्समेत श्रीरामचन्द्र परब्रह्मणे नमः

॥ सप्तविंशः सर्गः ॥

सेनासहितस्य रावणस्येन्द्रलोकोपरि समाक्रमणमिन्द्रेण विष्णुं प्रति साहाय्यार्थं प्रार्थनं रावणं भाविनि काले हनिष्यसीति प्रतिज्ञाय विष्णुनेन्द्रस्य निवर्तनं देवैः सह रक्षसां युद्धं वसुना सुमालिनो वधश्च

कैलासं लङ्घयित्वा तु ससैन्यबलवाहनः।
आससाद महातेजा इन्द्रलोकं दशाननः॥ **7.27.1** ॥

तस्य राक्षससैन्यस्य समन्तादुपयास्यतः।
देवलोके बभौ शब्दो भिद्यमानार्णवोपमः॥ **7.27.2** ॥

श्रुत्वा तु रावणं प्राप्तमिन्द्रश्चलित आसनात्।
देवानथाब्रवीत् तत्र सर्वानेव समागतान्॥ **7.27.3** ॥

आदित्यांश्च वसून् रुद्रान् साध्यांश्च समरुद्गणान्।
सज्जा भवत युद्धार्थं रावणस्य दुरात्मनः॥ **7.27.4** ॥

एवमुक्तास्तु शक्रेण देवाः शक्रसमा युधि।
सन्नह्य सुमहासत्त्वा युद्धश्रद्धासमन्विताः॥ **7.27.5** ॥

स तु दीनः परित्रस्तो महेन्द्रो रावणं प्रति।
विष्णोः समीपमागत्य वाक्यमेतदुवाच ह॥ **7.27.6** ॥

विष्णो कथं करिष्यामि रावणं राक्षसं प्रति।
अहोऽतिबलवद् रक्षो युद्धार्थमभिवर्तते॥ **7.27.7** ॥

वरप्रदानाद् बलवान् न खल्वन्येन हेतुना।
तत् तु सत्यं वचः कार्यं यदुक्तं पद्मयोनिना॥ **7.27.8** ॥

तद् यथा नमुचिर्वृत्रो बलिर्नरकशम्बरौ।
त्वद्बलं समवष्टभ्य मया दग्धास्तथा कुरु॥ **7.27.9** ॥

नह्यन्यो देवदेवेश त्वदृते मधुसूदन।
गतिः परायणं चापि त्रैलोक्ये सचराचरे॥ **7.27.10** ॥

त्वं हि नारायणः श्रीमान् पद्मनाभः सनातनः।
त्वयेमे स्थापिता लोकाः शक्रश्चाहं सुरेश्वरः॥ **7.27.11** ॥

त्वया सृष्टमिदं सर्वं त्रैलोक्यं सचराचरम्।
त्वामेव भगवन् सर्वे प्रविशन्ति युगक्षये॥ **7.27.12** ॥

तदाचक्ष्व यथातत्त्वं देवदेव मम स्वयम्।
असिचक्रसहायस्त्वं योत्स्यसे रावणं प्रति॥ **7.27.13** ॥

एवमुक्तः स शक्रेण देवो नारायणः प्रभुः।
अब्रवीन्न परित्रासः कर्तव्यः श्रूयतां च मे॥ **7.27.14** ॥

न तावदेष दुष्टात्मा शक्यो जेतुं सुरासुरैः।
हन्तुं चापि समासाद्य वरदानेन दुर्जयः॥ **7.27.15** ॥

सर्वथा तु महत् कर्म करिष्यति बलोत्कटः।
राक्षसः पुत्रसहितो दृष्टमेतन्निसर्गतः॥ **7.27.16** ॥

यत् तु मां त्वमभाषिष्ठा युध्यस्वेति सुरेश्वर।
नाहं तं प्रतियोत्स्यामि रावणं राक्षसं युधि॥ **7.27.17**॥

नाहत्वा समरे शत्रुं विष्णुः प्रतिनिवर्तते।
दुर्लभश्चैव कामोऽद्य वरगुप्ताद्धि रावणात्॥ **7.27.18**॥

प्रतिजाने च देवेन्द्र त्वत्समीपे शतक्रतो।
भवितास्मि यथास्याहं रक्षसो मृत्युकारणम्॥ **7.27.19**॥

अहमेव निहन्तास्मि रावणं सपुरःसरम्।
देवता नन्दयिष्यामि ज्ञात्वा कालमुपागतम्॥ **7.27.20**॥

एतत् ते कथितं तत्त्वं देवराज शचीपते।
युद्ध्यस्व विगतत्रासः सुरैः सार्धं महाबल॥ **7.27.21**॥

ततो रुद्राः सहादित्या वसवो मरुतोऽश्विनौ।
सन्नद्धा निर्ययुस्तूर्णं राक्षसानभितः पुरात्॥ **7.27.22**॥

एतस्मिन्नन्तरे नादः शुश्रुवे रजनीक्षये।
तस्य रावणसैन्यस्य प्रयुद्धस्य समन्ततः॥ **7.27.23**॥

ते प्रबुद्धा महावीर्या अन्योन्यमभिवीक्ष्य वै।
सङ्ग्राममेवाभिमुखा अभ्यवर्तन्त हृष्टवत्॥ **7.27.24**॥

ततो दैवतसैन्यानां सङ्क्षोभः समजायत।
तदक्षयं महासैन्यं दृष्ट्वा समरमूर्धनि॥ **7.27.25**॥

ततो युद्धं समभवद् देवदानवरक्षसाम्।
घोरं तुमुलनिर्ह्रादं नानाप्रहरणोद्यतम्॥ **7.27.26**॥

एतस्मिन्नन्तरे शूरा राक्षसा घोरदर्शनाः।
युद्धार्थं समवर्तन्त सचिवा रावणस्य ते॥ **7.27.27**॥

मारीचश्च प्रहस्तश्च महापार्श्वमहोदरौ।
अकम्पनो निकुम्भश्च शुकः सारण एव च॥ **7.27.28**॥

संह्रादो धूमकेतुश्च महादंष्ट्रो घटोदरः।
जम्बुमाली महाह्लादो विरूपाक्षश्च राक्षसः॥ **7.27.29**॥

सुप्तघ्नो यज्ञकोपश्च दुर्मुखो दूषणः खरः।
त्रिशिराः करवीराक्षः सूर्यशत्रुश्च राक्षसः॥ **7.27.30**॥

महाकायोऽतिकायश्च देवान्तकनरान्तकौ।
एतैः सर्वैः परिवृतो महावीर्यैर्महाबलः॥ **7.27.31**॥

रावणस्यार्यकः सैन्यं सुमाली प्रविवेश ह।
स दैवतगणान् सर्वान् नानाप्रहरणैः शितैः॥ **7.27.32**॥

व्यध्वंसयत् समं क्रुद्धो वायुर्जलधरानिव।
तद् दैवतबलं राम हन्यमानं निशाचरैः॥ **7.27.33**॥

प्रणुन्नं सर्वतो दिग्भ्यः सिंहनुन्ना मृगा इव।
एतस्मिन्नन्तरे शूरो वसूनामष्टमो वसुः॥ **7.27.34**॥

सावित्र इति विख्यातः प्रविवेश रणाजिरम्।
सैन्यैः परिवृतो हृष्टैर्नानाप्रहरणोद्यतैः॥ **7.27.35**॥

त्रासयञ्शत्रुसैन्यानि प्रविवेश रणाजिरम्।
तथादित्यौ महावीर्यौ त्वष्टा पूषा च तौ समम्॥ **7.27.36**॥

निर्भयौ सह सैन्येन तदा प्राविशतां रणे।
ततो युद्धं समभवत् सुराणां सह राक्षसैः॥ **7.27.37** ॥

क्रुद्धानां रक्षसां कीर्तिं समरेष्वनिवर्तिनाम्।
ततस्ते राक्षसाः सर्वे विबुधान् समरे स्थितान्॥ **7.27.38** ॥

नानाप्रहरणैर्घोरैर्जघ्नुः शतसहस्रशः।
देवाश्च राक्षसान् घोरान् महाबलपराक्रमान्॥ **7.27.39** ॥

समरे विमलैः शस्त्रैरुपनिन्युर्यमक्षयम्।
एतस्मिन्नन्तरे राम सुमाली नाम राक्षसः॥ **7.27.40** ॥

नानाप्रहरणैः क्रुद्धस्तत्सैन्यं सोऽभ्यवर्तत।
स दैवतबलं सर्वं नानाप्रहरणैः शितैः॥ **7.27.41** ॥

व्यध्वंसयत सङ्क्रुद्धो वायुर्जलधरं यथा।
ते महाबाणवर्षैश्च शूलप्रासैः सुदारुणैः॥ **7.27.42** ॥

हन्यमानाः सुराः सर्वे न व्यतिष्ठन्त संहताः।
ततो विद्राव्यमाणेषु दैवतेषु सुमालिना॥ **7.27.43** ॥

वसूनामष्टमः क्रुद्धः सावित्रो वै व्यवस्थितः।
संवृतः स्वैरथानीकैः प्रहरन्तं निशाचरम्॥ **7.27.44** ॥

विक्रमेण महातेजा वारयामास संयुगे।
ततस्तयोर्महद् युद्धमभवल्लोमहर्षणम्॥ **7.27.45** ॥

सुमालिनो वसोश्चैव समरेष्वनिवर्तिनोः।
ततस्तस्य महाबाणैर्वसुना सुमहात्मना॥ **7.27.46** ॥

निहतः पन्नगरथः क्षणेन विनिपातितः।
हत्वा तु संयुगे तस्य रथं बाणशतैश्चितम्॥ **7.27.47** ॥

गदां तस्य वधार्थाय वसुर्जग्राह पाणिना।
ततः प्रगृह्य दीप्ताग्रां कालदण्डोपमां गदाम्॥ **7.27.48** ॥

तां मूर्ध्नि पातयामास सावित्रो वै सुमालिनः।
सा तस्योपरि चोल्काभा पतन्ती विबभौ गदा॥ **7.27.49** ॥

इन्द्रप्रमुक्ता गर्जन्ती गिराविव महाशनिः।
तस्य नैवास्थि न शिरो न मांसं ददृशे तदा॥ **7.27.50** ॥

गदया भस्मतां नीतं निहतस्य रणाजिरे।
तं दृष्ट्वा निहतं सङ्ख्ये राक्षसास्ते समन्ततः॥ **7.27.51** ॥

व्यद्रवन् सहिताः सर्वे क्रोशमानाः परस्परम्।
विद्राव्यमाणा वसुना राक्षसा नावतस्थिरे॥ **7.27.52** ॥

॥ इत्यार्षे श्रीमद्रामायणे वाल्मीकीये आदिकाव्ये
उत्तरकाण्डे सप्तविंशः सर्गः॥